

УДК 378: 784.45.215

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2023.04.037

КУЧАЙ Тетяна Петрівна –

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3518-2767>
e-mail: tetyanna@ukr.net

ГОНЧАРУК Оксана Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6535-5414>
e-mail: honcharukoksana@nubip.edu.ua

РОКОСОВИК Наталія Василівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та літератури іноземної філології та перекладу Інституту філології та масових комунікацій Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5588-8655>
e-mail: rokosovyk.nataliya@gmail.com

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

КУЧАЙ Тетяна Петрівна, ГОНЧАРУК Оксана Миколаївна, РОКОСОВИК Наталія Василівна. ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається професійне самовдосконалення фахівців в умовах неперервної освіти; важливості неперервної професійної освіти, яка посідає важливе місце серед сучасних прогресивних освітніх ідей; творча самостійна робота студентів, як основна сполучна ланка між ЗВО, наукою і виробництвом. Охарактеризовано думки різних науковців щодо проблеми самовдосконалення фахівців в умовах неперервної освіти.

Ключові слова: самовдосконалення фахівців, неперервна освіта, самостійна робота, заклади освіти, студенти.

KUCHAY Tetyana Petrovna, HONCHARUK Oksana Mykolayivna, ROKOSOVIK Nataliya Vasyilivna. PROFESSIONAL SELF-IMPROVEMENT OF SPECIALISTS IN THE CONDITIONS OF CONTINUOUS EDUCATION

The article examines the professional self-improvement of specialists in the conditions of continuous education; the importance of continuous professional education, which occupies an important place among modern progressive educational ideas; creative independent work of students, as the main connecting link between educational institutions, science and production. The opinions of various scientists regarding the problem of self-improvement of specialists in the conditions of continuous education are characterized. Independent work of students is impossible without careful selection of educational material, its systematization and appropriate scientific processing. It is highlighted that the concept of continuity of education can be attributed to three objects. The organization of continuing education should be flexible, dynamic, meet the changing requirements of the labor market. The creation of the infrastructure of continuous education is an urgent task for the development of modern education, the solution of which requires a combination of efforts of economic, social and educational policy.

Planning students' independent work is directly related to the analysis of the time budget. It is necessary to clearly define the time that is actually spent on different types of educational activities. It is necessary to ensure the timely completion of all tasks allocated by departments, so that students are fully confident that with systematic work they will be able to complete all tasks.

The organization of continuing education should be flexible, dynamic, meet the changing requirements of the labor market. In light of these requirements and modernization trends, professional training as a whole, a career guidance system, and cooperation with employment centers are needed.

We can state that the analysis of scientific-pedagogical literature on the research problem has shown a significant interest in the issues of professional self-improvement of teachers. Having analyzed the interpretation of the category of self-improvement of teachers, it was determined that it, especially nowadays, is the subject of attention of scientists.

Keywords: self-improvement of specialists, continuous education, independent work, educational institutions, students.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В Умовах перебудови вищої освіти на перше місце виходять вимоги щодо поліпшення якості підготовки фахівців. У зв'язку з цим, важливе значення має процес самовдосконалення фахівців, сприяючи формуванню та удосконаленню їх професійних якостей протягом усього життя [1, 6].

Професійне самовдосконалення розглядається сьогодні як специфічний вид професійної

діяльності фахівців, як невід'ємний компонент їхньої професійної підготовки та перепідготовки. Професійне самовдосконалення є результатом усвідомленої взаємодії педагога та конкретного соціального середовища, в ході якого він реалізує потреби у розвитку у себе таких якостей особистості та компетенцій, які забезпечують успіх у його професійній діяльності та в житті взагалі.

Вихідну базу самовдосконалення особистості утворюють усвідомлення ним своєї професійної ролі, осмислення можливих педагогічних рішень та їх наслідків, узагальнення своєї професійної діяльності та прогнозування її перспектив, здатність та готовність до самоконтролю та саморозвитку. В основі процесу самовдосконалення лежить психологічний механізм постійного подолання внутрішніх протиріч між наявним рівнем професіоналізму (Я-реальне) і моделюється його станом (Я-ідеальне).

Самовдосконалення особистості вміщує: вивчення рівня сформованості своєї професійної компетентності; проектування системи цілей; визначення змісту та адекватних методів досягнення поставлених цілей; виявлення отриманих за той чи інший період часу результатів та співвідношення їх із встановленими цілями; постановку на цій основі нових цілей. Самовдосконалення виступає основою прогресивного професійного розвитку особистості фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійне самовдосконалення фахівців розкрито у працях А. Арета, Д. Гришина, О. Кочетова, О. Ковальова, А. Макаренка, В. Оржеховської, Л. Рувинського, В. Селіванова, В. Сухомлинського, М. Тайчинова, Т.В. Хілько та ін. Сутність професійного самовиховання майбутнього педагога досліджував С. Єлканов. Даній проблемі також приділяли такі науковці, як О. Борденюк, С. Гончаренко, М. Євтух, В. Кремень, Л.Панова, О. Савченко, Ю. Сенько, С. Сисоєва тощо. Проте підготовка педагогічних кадрів залишається недостатньо ефективною в плані формування системи фахової готовності студентів до організації їх професійного самовдосконалення.

Мета статті – розглянути професійне самовдосконалення фахівців в умовах неперервної освіти; важливості неперервної професійної освіти, яка посідає важливе місце серед сучасних прогресивних освітніх ідей.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними ЮНЕСКО, до ключових життєвих компетенцій відносяться: соціальні, міжкультурні, комунікативні, імперативні, здатність людини вчитися все життя [2].

Педагогічний навчальний заклад – головний, основний етап формування майбутнього педагога. У відповідності з вимогами, які поставила перебудова школи, приймаються рішучі заходи до того, щоб формувати високий освітній рівень фахівців, всіяко підвищувати їх професійну майстерність. А для того, щоб стати справжнім майстром своєї справи, недостатньо лише однієї освіти, тут необхідний досвід, систематичне підвищення науково-теоретичного рівня і педагогічної кваліфікації, необхідно постійно поновляти знання, які зумовлені прискореними темпами науково-технічного прогресу, змінами в змісті освіти, методах навчання.

Кожному педагогу необхідно працювати більше над собою, займатися самоосвітою, самовдосконаленням, самопізнанням, які відіграють надзвичайно важливу роль у формуванні майстерності педагога і вихователя. Важливе значення тут має самостійність, його інтерес, орієнтація, вибір проблеми для поглибленого вивчення [1].

Ми дотримуємось думки, що самовдосконалення – це діяльність, яка свідомо регулюється індивідом і спрямована ким на виховання професійно значущих властивостей і якостей. Воно вимагає від людини здатності і готовності старанно працювати над собою, формувати в собі такі якості, які допомагають досягти успіхів у трудовій діяльності.

Ми поділяємо думку О. Борденюк, що процес самовдосконалення особистості в студентські роки має яскраво виражену специфіку. В цьому віці, порівняно з підлітковим, змінюється суб'єктивна значущість утвердження себе в ролі носія певної суспільної функції. Якщо самовдосконалення підлітка залежить від його становища у колективі ровесників, то у дорослого воно перебуває на другому плані; поступаючись провідним місцем перед суспільно-виробничими, трудовими ролями. У юнацькому віці відбувається диференціація структури власного «Я» і розширення сфери самопізнання, яке є необхідною умовою самовиховання, тобто цілеспрямованої роботи особистості над собою. Характер самовиховання юнаків і дівчат, залежно від його мети, набував різних видів спрямованості: самовиховання моральне, інтелектуальне, емоційно-вольове, фізичне, професійне. Дослідження показали, що для студентів молодших курсів одним із найважливіших факторів самовдосконалення є образ улюбленого педагога. За допомогою творів, анкет, інтерв'ю ми встановили, що ідеальним учителем студенти вважають хорошого організатора, ерудовану, вольову, вимогливу, справедливу, принципову людину, яка любить дітей, глибоко знає свій предмет тощо [3].

Основою навчання є самоосвіта. І якщо існують відповідні засоби й сприятливе довкілля для самоосвіти, то навіть посередня особа виявлятиме ентузіазм й охоту до навчання впродовж життя [4]. Нова еволюція під гаслом самостійного навчання та праці передбачає взяття під контроль власного життя [4].

Відповідно до вимог Болонського процесу, організація самостійної роботи студентів, виступає як провідний принцип побудови навчального процесу у ЗВО. Формування умінь самостійної роботи студентів повинно здійснюватися у всіх формах навчального процесу (лекціях, семінарських, практичних, лабораторних роботах, а також у позааудиторних формах занять) і на всіх етапах, оволодіння знаннями, уміннями, навиками, включаючи і їх застосування [5].

На наш погляд, у навчанні щоразу більше домінуватиме самонавчання: коли особа сама спрямовуватиме себе на результат і досягатиме його.

Ми згодні з думкою В.Г. Кременя, що людина розумна (*homo sapiens*) у XXI столітті — це людина, яка постійно навчається, людина, життя і діяльність якої будується на основі знань. Створити умови для неперервної освіти впродовж життя повинні суспільство і держава. Для цього слід налагодити сучасну й ефективну систему освіти дорослих [6].

На це також звертається увага в англomовних американських і європейських посібниках, де акцент зміщується на аналіз умов саморозвитку і взаємодопомоги учасників процесу підвищення кваліфікації у формі захисту дисертації [7].

О. Савченко відмічає, що найважливішим чинником якості шкільної освіти є якість підготовки вчителів, домінантою якої є гармонія особистісного і професійного розвитку, формування не вчителя-предметника, а людини культури, гуманної, громадянсько-свідомої. Очевидно, що саме ці проблеми вимагають кваліфікованої і довготривалої співпраці науковців, управлінських структур різних рівнів, керівників ЗВО, науковців, асоціацій і творчих педагогічних спілок.

З метою якісного оновлення процесу підвищення кваліфікації фахівців і керівників ЗВО необхідно забезпечити: запровадження програмно-цільового моделювання підготовки з діагностичним супроводом; збагачення навчання рефлексивною складовою; доступність одержання індивідуальної допомоги у професійному самовдосконаленні; систему моральних і матеріальних стимулів. У зв'язку з цим потрібні наукові й управлінські зусилля щодо створення наукового і нормативного забезпечення випереджальної і супровідної підготовки педагогів в умовах інноваційних перетворень [8].

Як відмічають Л. Грагоровська, Л. Найдонова, за зарубіжними джерелами, науковий ступінь (що відповідає ступеню кандидата наук) — це, з одного боку, дослідницька робота, яка виконується, аби зробити оригінальний внесок у знання в певній; сфері науки, з другого — навчальна програма (Training programme), що має на меті підготовку компетентних і незалежних дослідників-практиків (research practitioners) [7].

Самонавчання особливо актуальне у зв'язку з розвитком нових форм освітнього процесу: екстернату, дистанційного навчання, системи неперервної освіти для дорослих.

Самостійна робота для студентів виявиться результативною і приносить помітний саморозвиток в тому випадку, якщо при будь-якій формі її виконання, що переробляється студентом інформація перетворюватиметься на знання, а знання у свою чергу створюватимуть нову інформацію; по формулі (інформація — знання — інформація).

Саме у цьому полягає соціальна функція індивідуальної пізнавальної діяльності. До реалізації цієї функції потрібно цілеспрямовано готувати майбутнього фахівця.

Кожному кваліфікованому викладачеві добре відомо, що самостійна робота студентів найважливіший засіб підвищення якості підготовки фахівців, здатних науково мислити і самостійно вирішувати творчі завдання. Проте добре організована самостійна робота студентів неможлива без ретельного відбору навчального матеріалу, його систематизації і відповідної наукової обробки.

В основі навчального процесу лежить принцип планування всього навчального часу студента, включаючи не тільки обов'язкові заняття за розкладом, але і самостійну роботу студентів. Це координується такими документами, як навчальний план і графік навчального процесу.

Планування самостійної роботи студентів безпосередньо пов'язане з аналізом бюджету часу. Необхідно чітко визначити час, що фактично витрачається на різні види навчальних занять. Слід забезпечити виконання в строк всіх завдань, що виділяються кафедрами, з тим, щоб у студентів створювалася повна впевненість у тому, що при систематичній роботі вони зуміють виконати всі завдання [5].

Трампліном до розвитку творчості служить підготовча і освітня самостійна робота студентів, що направляється викладачем. У творчій самостійній роботі студентів також основну роль грає тісний контакт викладача і студента. Незаперечним фактом є те, що викладач може навчити конкретній справі, якщо сам є всебічно розвинутою особистістю. Творча самостійна робота студентів — основна сполучна ланка між ЗВО, наукою і виробництвом [5].

На сучасному етапі розвитку суспільства і держави освіта стає одним і найважливіших загальнонаціональних пріоритетів, оскільки освіта в будь-якому суспільстві працює не тільки на сьогодні, але і на майбутнє. Сьогодні десятки країн світу шукають і реалізують свої моделі неперервної освіти [9].

Поняття неперервності освіти можна віднести до трьох об'єктів (суб'єктів):

- до особи. В цьому випадку воно означає, що людина або постійно, вчиться в освітніх установах, або займається самоосвітою;
- до освітніх процесів (освітнім програмам). Неперервність в освітньому процесі характеризується спадкоємністю змісту освітньої діяльності при переході від одного вигляду до іншого, від одного життєвого етапу людини до іншого;
- до освітніх установ.

Неперервність в даному випадку характеризує таку мережу освітніх установ і їх взаємозв'язок, який з необхідністю і достатністю створює

простір освітніх послуг, здатних задовольнити всю безліч освітніх потреб, що виникають як в суспільстві в цілому, так і в питомому регіоні, а також у кожної людини [9, с. 114–117].

І. Прокопенко відмічає, що динамічне суспільство знань вимагає неперервної освіти. Він зауважує, що організація і забезпечення реалізації неперервної освіти потребують більш глибокого осмислення. Йдеться не тільки про вироблення в усіх генераціях українців розуміння й уміння навчатись упродовж життя, а й уміння переучуватися, оцінювати ризики і небезпеки, які, поруч із можливостями і шансами, продукує суспільство знань. Організація неперервної освіти має бути гнучкою, динамічною, відповідати мінливим вимогам ринку праці. У світлі цих вимог і тенденцій модернізації потребує професійне навчання у цілому, система профорієнтації, співпраця з центрами зайнятості. Створення інфраструктури неперервної освіти є нагальним завданням розвитку сучасної освіти, вирішення якого потребує поєднання зусиль економічної, соціальної і освітньої політики, зміцнення ланцюга середня школа – ЗВО – місце роботи, що закладено у фундамент неперервної освіти [10].

Даній проблемі приділяє увагу С. Сисоєва, яка наголошує на важливості неперервної професійної освіти, яка посідає важливе місце серед сучасних прогресивних освітніх ідей, спрямованих на забезпечення сталого розвитку нашого суспільства та прогресу всього людства, і задекларована в усіх міжнародних документах про освіту [11].

Окрім базових знань і вмінь студент має навчитися, по-перше, здобувати самостійно знання, працювати самостійно з різними джерелами інформації, а по-друге, що дуже важливо, розвивати свої творчі здібності. Здатність до творчості як якість людини дає їй можливість знаходити нестандартне розв'язання ситуацій, нешаблонно та критично мислити, швидше адаптуватися до реалій сучасного життя, захищати свої ідеї, погляди, принципи. Окрім цього творчість має високий психореабілітаційний ефект, а отже, оберігає людину від стресів. Творчий підхід як ніщо інше дозволяє людині сповна зреалізуватися у житті, особливо в умовах сучасного світу [11].

Даній проблемі приділяв увагу С. Гончаренко. На його думку, освіту можна вважати фундаментальною, якщо вона являє собою процес такої взаємодії людини з інтелектуальним середовищем, при якому особистість сприймає її для збагачення власного внутрішнього світу і завдяки цьому визріває для примноження потенціалу самого середовища. Завдання фундаментальної освіти – створення оптимального середовища для виховання гнучкого багатогранного мислення, освоєння наукової інформаційної бази і сучасної методології осмислення дійсності, формування

внутрішньої потреби в саморозвитку та самоосвіті протягом всього життя людини [12].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Можемо констатувати, що аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження засвідчив значний інтерес до питань професійного самовдосконалення вчителів. Проаналізувавши тлумачення категорії самовдосконалення вчителів, визначили, що вона, особливо в наш час, є предметом уваги науковців.

Перспективи подальших наукових досліджень можуть бути пов'язані з вивченням та узагальненням досвіду педагогічної майстерності в процесі неперервної педагогічної освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Євтух М. Б. Поліпшення підготовки вчительських кадрів в умовах перебудови школи. Психолого-педагогічна підготовка вчителя іноземної мови в умовах перебудови школи. К. : КГПІІЯ, 1990. С. 3–9.
2. Сенько Ю. В. Еволюція предмета діяльності вчителя. Слов'янська педагогічна культура, 6, 2007. С. 86–91.
3. Борденюк О. В. (1990). Психологічні фактори професійного самовдосконалення майбутніх учителів. Психолого-педагогічна підготовка вчителя іноземної мови в умовах розбудови школи. К. : КГПІІЯ, С. 112–117.
4. Драйден Г., Вос Д. Революція в навчанні / Перекл. з англ. М. Олійник. Львів: Літопис. 2005. 219 с.
5. Прядехо А. Н. Самостійна робота студента як дидактична проблема. Слов'янська педагогічна культура, 6, 2007. С. 91–97.
6. Кремень В. Г. Якісна освіта в контексті загальноцивілізаційних змін. Проблеми якості освіти: теоретичні і практичні аспекти. Матеріали методологічного семінару АПН України. К. : СПД Богданова А. М. 2007.
7. Грагоровська Л. В., Найдюнова Л. А. Підготовка й атестація наукових кадрів вищої кваліфікації: проблеми і резерви якості. Проблеми якості освіти: теоретичні і практичні аспекти. Матеріали методологічного семінару АПН України. К. : СПД Богданова А. М. 2007. С. 19–24.
8. Савченко О. Я. Теоретичні підходи до визначення якості шкільної освіти. Проблеми якості освіти: теоретичні і практичні аспекти. Матеріали методологічного семінару АПН України. К. : СПД Богданова А. М. 2007. С. 39–51.
9. Панова Л. Д. Роль муніципальної методичної служби у створенні системи безперервної професійної освіти. Слов'янська педагогічна культура. 6, 2007. С. 114–117.
10. Прокопенко І. Ф. Професійне самовизначення молодшої генерації української інтелігенції: проблеми і чинники впливу. Теорія і практика управління соціальними системами. Щоквартальний науково-практичний журнал. 4. 2008. С. 40–44.
11. Сисоєва С. О. Творчість і технології у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти. Теорія і практика управління соціальними системами. Щоквартальний науково-практичний журнал. 4. 2008. С. 79–86.
12. Гончаренко С. У. Фундаменталізація професійної освіти як дидактичний принцип освіти. Теорія і практика управління соціальними системами. Щоквартальний науково-практичний журнал. 4. 2008. С. 87–91.

REFERENCES

1. Yevtukh, M. B. (1990). Polipshennya pidhotovky vchytel's'kykh kadriv v umovakh perebudovy shkoly. [Improving the training of teaching staff in the context of school restructuring]. Kyiv.
2. Sen'ko, YU. V. (2007). *Evolutsiya predmeta diyal'nosti vchytelya*. [Evolution of the teacher's subject].
3. Bordenyuk, O. V. (1990). *Psykhologichni faktory profesijnoho samovdoskonalennya maybutnikh uchyteliv*. [Psychological factors of professional self-improvement of future teachers]. Kyiv.
4. Drayden, G., Vos, D. (2005). *Revolutsiya v navchanni*. [Revolution in education]. L'viv.
5. Pryadekho, A. N. (2007). *Samostiyna robota studenta yak dydaktychna problema*. [Student's independent work as a didactic].
6. Kremen', V. H. (2007). *Yakisna osvita v konteksti zahal'no tsyvilizatsiynyykh zmin*. [Quality education in the context of general civilizational changes]. Kyiv.
7. Hrahorovs'ka, L. V., Nayd'onova, L. A. (2007). *Pidhotovka y atestatsiya naukovykh kadriv vyshchoyi kvalifikatsiyi: problemy i rezervy yakosti*. [Training and certification of highly qualified scientific personnel: problems and reserves of quality]. Kyiv.
8. Savchenko, O. YA. (2007). *Teoretychni pidkhody do vyznachennya yakosti shkil'noyi osvity*. [Theoretical approaches to determining the quality of school education]. Kyiv.
9. Panova, L. D. (2007). *Rol' munitsypal'noyi metodychnoyi sluzhby u stvorenni systemy bezpererвної profesijnoyi osvity*. [The role of the municipal methodical service in creating a system of continuous professional education].
10. Prokopenko, I. F. (2008). *Profesijne samovyznachennya molodoyi heneratsiyi ukrajins'koyi intelihentsiyi: problemy i chynnyky vplyvu*. [Professional self-determination of the young generation of the Ukrainian intelligentsia: problems and influencing factors].
11. Sysoyeva, S. O. (2008). *Tvorchist' i tekhnolohiyi u naukovykh doslidzhennyakh nepererвної profesijnoyi osvity*. [Creativity and technologies in scientific research of continuing professional education]. Kyiv.
12. Honcharenko, S. U. (2008). *Fundamentalizatsiya profesijnoyi osvity yak dydaktychnyy pryntsyyp osvity*. [Fundamentalization of professional education as a didactic principle of education]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КУЧАЙ Тетяна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II.

Наукові інтереси: професійне самовдосконалення фахівців в умовах неперервної освіти.

ГОНЧАРУК Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Наукові інтереси: професійне самовдосконалення фахівців в умовах неперервної освіти.

РОКОСОВИК Наталія Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та літератури іноземної філології та перекладу Інституту філології та масових комунікацій Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Наукові інтереси: професійне самовдосконалення фахівців в умовах неперервної освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KUCHAY Tetyana Petrovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pedagogy, Psychology, Elementary, Preschool Education and Management of Educational Institutions, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian Institute.

Circle of scientific interests: professional self-improvement of specialists in the conditions of continuous education.

HONCHARUK Oksana Mykolayivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,

Circle of scientific interests: professional self-improvement of specialists in the conditions of continuous education.

ROKOSOVIK Nataliya Vasylivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature of Foreign Philology and Translation of the Institute of Philology and Mass Communications of the Open International University of Human Development «Ukraine».

Circle of scientific interests: professional self-improvement of specialists in the conditions of continuous education.

Стаття надіслана до друку 28.07.2023 р.

УДК 374.7 (410) (075.8)

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2023.04.041

ОРОС Ільдико Імрїївна –

доктор філософії, доцент, президент Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7300-9362>

e-mail: ildiko@kmf.uz.ua

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ У ФРАНЦІЇ ТА БЕЛЬГІЇ

ОРОС Ільдико Імрїївна. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ У ФРАНЦІЇ ТА БЕЛЬГІЇ

У статті схарактеризовано організацію освіти дорослих в окремих зарубіжних країнах: Франції та Бельгії. Розглянуто освіту дорослих у Франції, що значно різниться від освіти дорослих інших країн Європи. Показано роль організацій ГРЕТА. Показано особливості освіти дорослих у Бельгії, де навчання дорослих використовує індивідуальний підхід, базується на принципах андрагогіки, враховує в осіб внутрішні мотиваційні процеси.

Ключові слова: освіта дорослих, зарубіжні країни: Франція, Бельгія, ГРЕТА, індивідуальний підхід, андрагогіка.

OROS Ildiko Imrievna. ADULT EDUCATION IN FRANCE AND BELGIUM

The article describes the organization of adult education in certain foreign countries: France and Belgium.